

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تهران
شعبه بین الملل

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد اپیدمیولوژی

عنوان:

روان سنجی نسخه فارسی پرسشنامه کیفیت زندگی مرتبط با بینایی

NEI-VFQ 25

اساتید راهنما:

جناب آقای دکتر اکبر فتوحی، جناب آقای دکتر سید حسن هاشمی

استاد مشاور:

سرکار خانم دکتر سحرناز نجات

نگارش:

سهیلا عسگری

سال تحصیلی:

چکیده

مقدمه: این مطالعه بمنظور روان سنجی فرمت مصاحبه ای پرسشنامه NEI-VFQ 25 انجام شد. این پرسشنامه، ابزار اندازه گیری کیفیت زندگی در بیماران مبتلا به بیماریهای مزمن چشم می باشد و دارای ۱۱ زیردامنه مرتبط با بینایی شامل دید عمومی، درد چشمی، فعالیتهای مرتبط با دید دور، فعالیتهای مرتبط با دید نزدیک، فعالیتهای اجتماعی مرتبط با بینایی، سلامت روحی مرتبط با بینایی، مشکلات ایفای نقش و انجام امور مرتبط با بینایی، وابستگی مرتبط با بینایی، رانندگی، دید رنگها، دید محیطی و ۱ زیردامنه سلامت عمومی است. NEI-VFQ دارای دو بخش اصلی و ضمیمه (انتخابی) و به دو فرمت مصاحبه ای و خودایفا^۱ می باشد و در بیش از ۶ کشور دنیا مورد روان سنجی قرار گرفته است.

روش کار: پس از طی مراحل ترجمه مستقیم، معکوس، آزمون کیفیت ترجمه و تست پایلوت پرسشنامه نهایی تهیه شد. سپس دو گروه افراد بیمار و سالم آنرا تکمیل نمودند.

الف- بیماران: نمونه گیری از ۸۰ بیمار مبتلا به انواع بیماریهای مزمن چشم شامل کاتاراکت، گلوکوم، دژنراسیون چشمی وابسته به پیری^۲، رتینوپاتی دیابتی، ضعف بینایی ناشی از سایر علل^۳ بصورت

¹ Self- administered

² Age-Related Macular Degeneration

³ Low vision

ساده^۱ در بیمارستان چشم پزشکی نور تهران انجام شد. میزان بینایی این افراد ۲۰/۳۰ یا کمتر در چشم بهتر بود. اما گروه low vision دید ۲۰/۷۰ یا کمتر در چشم بهتر داشتند. برای ارزیابی قابلیت پاسخگویی پرسشنامه، گروه بیماران مبتلا به کاتاراکت علاوه بر مرحله اولیه مجدداً پرسشنامه را ۲ ماه بعد از جراحی کاتاراکت تکمیل نمودند. همچنین بمنظور ارزیابی تکرارپذیری پرسشنامه ۲۰ نفر از بیماران باستثنای گروه کاتاراکت، ۱-۳ هفته بعد برای بار دوم مورد مصاحبه قرار گرفته و پرسشنامه را تکمیل کردند.

ب- افراد سالم: ۳۰ نفر از زنان و مردانی که به هیچیک از بیماریهای فوق مبتلا نبودند و یا عیوب انکساری اصلاح شده با عینک یا لنز داشتند بعنوان گروه کنترل در نظر گرفته شدند. دید این افراد ۲۰/۲۵ یا بیشتر در چشم ضعیف تر بود. اطلاعات این زیرگروه جهت سنجش قابلیت پاسخگویی پرسشنامه مورد استفاده قرار گرفت. بعلاوه در ارزیابی انسجام درونی نیز این زیرگروه به کار گرفته شد.

برای تعیین پایایی^۲، در بعد انسجام درونی^۳ از تعیین آلفای کرونباخ سوالات در هر زیردامنه و در بعد تکرارپذیری^۴، از محاسبه intraclass correlation coefficient (ICC) حاصل از بازآزمون^۵

^۱ Consecutive

^۲ Reliability

^۳ Internal consistency

^۴ Reproducibility

^۵ Test-retest

استفاده شد. روایی ساختاری^۱ پرسشنامه در دو بعد روایی همگرا^۲ و متمایز^۳ با تعیین ضریب همبستگی پیرسون بین سوالات و زیردامنه های مرتبط آن و مقایسه آن با ضریب همبستگی بین ایتم و سایر زیردامنه ها بررسی گردید. comparison Known group validity نیز برای تعیین قدرت تمایز ابزار بین دو گروه بیمار و سالم با استفاده از رگرسیون خطی بررسی شد. برای تعیین قابلیت پاسخگویی^۴ و نمایش حساسیت ابزار به تغییرات از شاخص بزرگی اثر^۵ استفاده شد. بدین ترتیب که در بیماران کاتاراکتی تفاوت میانگین هر حیطة قبل و بعد از جراحی کاتاراکت بر انحراف معیار همان زیردامنه در گروه سالم تقسیم گردید. همچنین ماتریس همبستگی سوالات و زیردامنه ها تعیین گردید. در بررسی روایی ابزار از داده های تمام گروهها با هم استفاده شد.

یافته ها: یافته ها نشان داد که در بعد پایایی آلفای کرونباخ برای کلیه زیردامنه ها به جزء دامنه رانندگی که آلفای ۰/۶۸ داشت بالای ۰/۷ بود. ICC در کلیه زیردامنه ها بالای ۰/۷ بود. در بعد روایی، ۱۰۰٪ ایتم ها با زیردامنه خود همبستگی بالای ۰/۴ داشتند. ۷۰٪ ایتم ها ارتباطشان با زیردامنه خودشان بیشتر از سایر زیردامنه ها بود. رگرسیون خطی نشان داد که در کلیه حیطة ها پس از حذف اثر مخدوش کننده سایر متغیرها نمره کیفیت زندگی افراد سالم بطور معناداری بالاتر از بیماران است. در بعد قابلیت پاسخگویی نیز امتیاز کلیه زیردامنه ها پس از جراحی کاتاراکت تغییر

¹ Construct validity

² Convergent validity

³ Discriminant validity

⁴ Responsiveness

⁵ Effect size

بزرگ را نشان داد (شاخص بزرگی اثر در زیردامنه های مرتبط با بینایی: ۲/۹۱ تا ۱۵/۰۹، در حیطه سلامت عمومی: ۱/۱۶).

بحث و نتیجه گیری: نتایج مطالعه حاکی از روایی و پایایی قابل قبول ابزار مذکور در شرایط کشوری می باشد و میتوان از آن در تعیین کیفیت زندگی بیماران مبتلا به بیماریهای مزمن چشم استفاده نمود. نتایج این مطالعه با سایر مطالعات انجام شده در سایر کشورها که به روان سنجی NEI-VFQ پرداخته اند همخوانی دارد. اما با توجه به نحوه نمونه گیری نتایج این مطالعه قابل تعمیم به کلیه بیماران مربوطه نمی باشد و لازم است جهت مقایسه مطالعات وسیعتر با حجم نمونه و پراکندگی بیشتر انجام شود تا امکان مقایسه های بین کشوری میسر گردد.

کلیدواژگان: NEI-VFQ، فارسی، روایی، پایایی، کیفیت زندگی